

Energija-Razvojna šansa za BiH i Jugoistočnu Evropu

Dan 1. (21. juni 2023.)

8:30-9.15

Registracija učesnika i piće dobrodošlice

9.15- 9.30

Pozdravna riječ i otvaranje SEF2023

Organizator / Predstavnici institucija iz BiH, regiona i EU

9.30- 10.45

Panel 1. OBAVEZE I TRENUTNA POZICIJA BIH I ZEMALJA REGIONA U PROCESU DEKARBONIZACIJE

Bosna i Hercegovina se, kao i zemlje JIE obavezala na dekarbonizaciju, odnosno provođenje Zelene agende za Zapadni Balkan podržavajući ciljeve Unije da Evropa do 2050. bude CO2 klimatski neutralna. Obaveza naše zemlje je smanjenje emisija za više od jedne trećine do 2030. godine i dvije trećine do 2050. godine. Dekarbonizacija je neminovan proces. Još je bolniji kada su fosilna goriva glavni industrijski oslonac. Odnos instaliranog kapaciteta termoelektrana na ugalj u odnosu na kapacitete na obnovljive izvore energije je 70 prema 30 posto. Potpisane obaveze treba ispuniti, a rokovi istječu.

Gdje je danas BiH i zemlje regiona u procesu dekarbonizacije? Na šta su se zemlje obavezale, koji su rokovi i šta trebaju biti benefiti realizacije Sofijske deklaracije o Zelenoj agendi? U kojoj fazi su izrade integrisanih klimatskih i energetskih planova zemalja regiona sa posebnim akcentom na korištenje obnovljivih izvora energije?

10.45- 11.15

Prezentacija- generalni sponzor

11.15- 12.30

Panel 2: KORIŠTENJE MREŽE ZA PRENOS ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA I IZAZOVI PREKOGRANIČNIH KAPACITETA I ZAJEDNIČKOG NASTUPA

Energije iz obnovljivih izvora u BiH i regionu ima u izobilju, ali nedovoljno razvijena infrastruktura je najveća prepreka gradnji solarnih elektrana. Glavni izazov je optimalna prenosna infrastruktura za priključenje. S obzirom na potrebe, očekuje se brza reakcija u pripremi i izgradnji mreže za obnovljive izvore.

Kako napraviti dobar planski razvoj kako bi svi proizvođači energije iz obnovljivih izvora mogli biti priključeni na mrežu? Treba li mijenjati zakonsku regulativu? Gdje graditi nove koridore? Kako riješiti "uska grla" u prekograničnom prenosu energije? Koja je uloga operatora sistema u osiguravanju 'kapaciteta za sve'? Šta znači pametna mreža i kako ona može pomoći povećanju učinkovitosti sistema?

12.30- 13.00

Prezentacija: Agro- sunčane elektrane – dvostruko korištenje poljoprivrednog zemljišta- Šta država i privreda moraju uraditi da ubrzaju procese i podstaknu razvoj? (presented by Energovizija Zagreb)

13.00- 14.15

Ručak

14.15- 15:30

Panel 3: RAZVOJ NACIONALNIH I REGIONALNE BERZE TRGOVANJA ENERGIJOM- ŠTA SU IZAZOVI I KAKVA JE ULOGA TZV. 'VIRTUELNIH ELEKTRANA' U OSIGURAVANJU DUGOROČNIH UGOVORA O OTKUPU?

Zbog sve bržeg razvoja novih tehnologija, potreba na tržištu i sve veće upotrebe električnih automobila radi očuvanja okoliša, iz godine u godinu se povećava potreba za nabavljanjem električne energije preko berze kako bi se zadovoljile sve potrebe.

U regionu se otvaraju tri nove berze za trgovinu električnom energijom i to u Crnoj Gori, Albaniji i Sjevernoj Makedoniji. I BiH bi uskoro trebala dobiti svoju berzu. Berza za berzom - raste tržište električne energije na Zapadnom Balkanu.

Kako će otvaranje berzi za trgovanje električnom energijom utjecati na cijene za proizvođače i krajnje korisnike? Je li bh. tržište premalo da bi imalo profitabilnu berzu? Kakva je uloga tzv. 'virtuelnih elektrana' i osiguranja dugoročnih ugovora za otkup? U kakvom su odnosu izdavanje garancije porijekla i buduća berza? Šta je balansno tržište i u kakvom je položaju naša zemlja? Šta znači "dan unaprijed" u trgovanju električnom energijom?

15.30- 16.00

Prezentacija: Primjeri dobre prakse: EPC u razvoju i izgradnji po sistemu 'ključ u ruke'.

16.00- 16.15

Kafe pauza

16.15- 17.30

Panel 4: AKCIJA ZA PRELAZAK NA ZELENI HIDROGEN I BIOMASU – ŠTA MORA URADITI DRŽAVA, A KOJE PRIPREME UČINITI PRIVREDA?

Zeleni hidrogen važan je element Strategije EU-a za smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima. Količina zelenog vodika trenutno je tek nekoliko posto. Udio zelenog hidrogena bi, prema planu Evropske unije, do 2030.godine trebao da zauzme polovinu potrošnje. Za potpuni prijelaz na zeleni vodik trebat će vrijeme i ulaganja financijskih sredstva za razvoj tehnologija.

Solarna električna energija može se pretvoriti u hidrogen iz obnovljivi izvora koji će se upotrebljavati kao gorivo ili sirovina u industrijskim procesima. Kako se pripremiti za ove izazove? Kako smanjiti troškove u procesu iskorištavanja zelenog hidrogena? Koji su koraci da proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora učinimo troškovno konkurentnom u sljedećem desetljeću?

17.30- 18.00

Predavanje: Uloga prosumera, građanske energije i energetske zajednice u bržoj energetske tranziciji - prednosti, slabosti i naučene lekcije iz regiona

Pun potencijal solarne energije za BiH i JIE može se iskoristiti samo ako se građanima i zajednicama pruže odgovarajući poticaji da postanu prosumeri. Zemlje u regionu u zakonu već imaju uveden ovaj pojam. Od prošle godine i u RS- u je uvedena kategorija kupac – proizvođač. Samo Federacija BiH čeka na usvajanje novog Zakona o obnovljivim izvorima energije. Direktna javna podrška, pristup koji obuhvaća više učesnika i inovativni modeli financiranja trebali bi olakšati pristup solarne energije za energetske siromašne i ranjive potrošače.

Kakva je uloga prosumera na tržištu OIE? Koliko su modeli građanske energije važni za dalji proces dekarbonizacije? Kako na najlakši način postati prosumer, postaviti solarnu elektranu i izgraditi zajednicu solarne energije? Kako pojednostaviti procedure i subvencionirati prosumere? Kako izbjeći greške koje su napravile neke zemlje regiona?

19.00- 20.30

Večera i pozdravna riječ - zlatni sponzor

Dan 2. (22. juni 2023.)

9.00- 9.30

Kafa

9.30- 10.45

Panel 5: ZELENI CERTIFIKATI I GARANCIJE PORIJEKLA – KAKO PRIPREMITI PRIVREDU ZA 1. JANUAR 2026. I PROCES UVOĐENJA TAKSI NA EMISIJU CO2?

U razvijenijim zemljama, potrošnja energije značajno podiže vrijednost ugljičnog otiska po stanovniku, zato je poželjno da se električna i toplinska energija ne rasipaju. Do uvođenja taksi na ugljendioksid za uvezenu robu u EU nije ostalo mnogo vremena. Ni izbora za nas.

Energetska zajednica planira uvođenje taksi na emisiju CO2 za BiH od 1. Januara 2026. godine. To bi značilo do 2040. godine postepeno oporezivanje emisije CO2 iz kompanija koje proizvode električnu energiju, toplinsku energiju i robu na bazi fosilnih goriva..

Ukoliko proizvodnju ne prilagode novim tržišnim zahtjevima, izvoznim kompanijama iz BiH konkurentnost će biti upitna, a ishod poslovanja poznat.

S druge strane švedska fintech tvrtka Doconomy lansirala je novu kreditnu karticu koja prati karbonski otisak svojih kupaca – i prekida njihovu potrošnju kada dosegnu maksimalnu emisiju ugljika.

Holandija je pokrenula inicijativu da svaki građanin trebaimati ograničen broj prava na emisiju karbondioksida/kredita koje može kupovati i prodavati putem “karbonskog novčanika”. Što su ‘karbonski krediti’ i zašto ljude brine ta ideja? Hoćemo li putem banakamoći obavljati kupovinu i prodaju CO2 kredita? Hoće li karbonski otisak postati mehanizam za nova oporezivanja, regulaciju i kontrolu?

10.45- 11.05

Prezentacija: Sistemi mjerenja i učinkovitosti rada i očekivanih prihoda solarnih elektrana i kako gubitke učiniti minimalnim?

11.05- 11.30

Prezentacija: Canadian Solar

11.30- 12.45

Panel 6: FONDOVI, EU PLANOVI I ESCO MODELI – MOGUĆNOSTI DOMAĆEG I MEĐUNARODNOG FINANSIRANJA PROJEKATA ENERGETSKE EFIKASNOSTI I OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Finansiranje energetske tranzicije je moguće obezbijediti iz nekoliko izvora, najpopularniji su EU fondovi i ESCO modeli. Kod ESCO modela RITEH u potpunosti financira ulaganje u mjere energetske učinkovitosti, naplaćuje se iz dijela ostvarenih ušteda kroz ugovoreni vremenski rok, a klijent ostvaruje zaradu bez ikakvih investicijskih ulaganja. Ugovorom o energetske učinku pružatelj ESCO usluge, tj. energetske usluge snosi rizik ostvarivanja zajamčene uštede. Početni troškovi za tehnologije solarne energije relativno su visoki u usporedbi s drugim izvorima energije, ali su operativni troškovi niski. Stoga su privlačni uvjeti financiranja ključni za njihovo konkurentno uvođenje. Kakve su mogućnosti i planovi institucija u osiguravanju sredstava? Koji su regionalni i EU fondovi i programi dostupni? Kakve su aktuelne mogućnosti za gradjane i privredu da budu podržani u svojim idejama za energetske učinkovitost?

12.45- 13.15

Prezentacija: Mapiranje i uspostava GO-TO područja za ubrzani razvoj projekata iz obnovljivih izvora energije

13.15- 14.15

Ručak

14.15- 15.30

Panel 7: OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE – ŠANSA ZA MODERNIZACIJU I RAZVOJ OPĆINA, GRADOVA I REGIJA U BiH – TRENUTNE PREPREKE, AKCIJE I VIZIJA

U procesu razvoja projekata iz obnovljivih izvora energije, zbog svoje nadležnosti lokalne zajednice predstavljaju važan faktor koji treba odgovoriti na izazove, ali i biti pokretač razvoja kompletnog društva. Šansa postoji i samo one lokalne zajednice koje budu razumjele vrijeme koje dolazi, iskoristiti će je za dobrobit svojih stanovnika. Kako pripremiti prostorne planove, mapirati zone za projekte obnovljivih izvora energije i kako ubrzati procese izdavanja urbanističkih i građevinskih saglasnosti.

15.30- 16.00

Prezentacija: Najbolje prakse finansiranja izgradnje solarnih sistema u BiH i regiji

16.00- 17.15

Panel 8: SKLADIŠTENJE ENERGIJE, DIGITALIZACIJA, SMART MJERILA I REFORME ELEKTROPRIVREDA- KUDA IDU TRENDOVI I KOJA SU NAJBOLJA ISKUSTVA ZA PRIVREDU I GRAĐANE?

Skladištenje energije važno je sredstvo kojim se doprinosi integraciji energije iz obnovljivih izvora, posebno u kontekstu grijanja ili prijenosa električne energije. Uređaji poput baterija i toplotnih pumpi mogu doprinijeti integraciji solarne električne i druge energije iz obnovljivih izvora u energetske sistem samo ako mogu učinkovito komunicirati jedni s drugima. Ta se interoperabilnost može olakšati mjerama kao što su standardizacija ili rješenja otvorenog koda za digitalnu povezivost.

Je li vrijeme da se pozabavimo problemom prenosa sistema distribucije na sistem skladištenja i prenosa energije? Koje reforme moraju uraditi elektroprivrede kako bi pomogle bržu i učinkovitiju energetske tranziciju? Kako električna vozila mogu služiti kao uređaji za pohranu energije? Kakva je uloga digitalizacije u skladištenju energije? Kako smart brojlila utiču na energetske efikasnost, uštede energije i manje račune za privredu i građane?

17.15- 17.45

Prezentacija: Institucionalni partner SEF 2023: Potencijali USK i planovi za razvoj projekata iz obnovljivih izvora energije

17.45- 19.00

Networking party SEF 2023 – sponsored by Vlada USK

Dan 3. (23. juni 2023.)

9.30- 10.45

Panel 9: IZGRADNJA INFRASTRUKTURE ELEKTRIČNIH PUNIONICA U BiH – IZMEĐU BARIJERA I ŠANSI ZA RAZVOJ – (powered by Porsche BiH)

Posebno važno mjesto u procesu uspješne i efikasne energetske tranzicije imaju regulatori.

Električna vozila su budućnost u saobraćajnom sektoru, ali kod nas skoro da ne postoji infrastruktura za punjenje električnih automobila. S druge strane, solarna energija i električna vozila semogu integrirati na tehnološki nove načine. Vozila s integriranim fotonaponskim sistemom imaju velik potencijal za doprinos smanjenju emisija iz saobraćaja jer povećavaju energetska autonomiju električnih vozila. Pomoću njih se električna energija iz mreže djelomično zamjenjuje solarnom električnom energijom proizvedenom u vozilu.

Kakve su vizije regulatora u kojima žele osigurati okvir za efikasnu energetska tranziciju i energiju za sve? Planovi i optimalna rješenja izgradnje infrastrukture u zemljama regiona za elektromobilnost. Mogu li električna vozila postati i dodatni izvor električne energije za mrežu dok su parkirana i kako? Mogu li biti rješenje za skladištenje energije koje doprinosi općoj otpornosti mreže?

10.45- 12.00

Panel 10: **ZELENA GRADNJA I INTEGRACIJA HIBRIDNIH ENERGETSKIH SISTEMA U SVRHU DUGOROČNE ODRŽIVOSTI**

Zelena gradnja podrazumijeva novi način planiranja, projektiranja, izvođenja radova, upotrebe i održavanja objekata, na način smanjenja emisija štetnih gasova i u pravcu korištenja ekološki certificiranog građevinskog materijali i opreme, kako bi se smanjile količine otpada, poboljšao kvalitet života gradjana i zaštitila životna sredina.

Solarna energija može zadovoljiti znatan dio potražnje za električnom energijom i toplinskom energijom u zgradi, putem solarnih kolektora, solarnih fotonaponskih sistema ili njihovom kombinacijom, uključujući hibridne fotonaponske termalne tehnologije. U kombinaciji, ugradnja solarne energije i obnova međusobno se nadopunjuju i tako poboljšavaju energetska svojstva zgrada.

Može li se nacionalnim programima podrške, osigurati brzo masovno uvođenje solarnih krovnih sistema u zgradama? EU je pripremila direktivu da od 2030. 100 % potrošnje energije u krugu zgrade bude obuhvaćeno energijom iz obnovljivih izvora. Od 2029. godine biće obavezna ugradnja opreme za solarnu energiju u sve nove i postojeće javne i komercijalne zgrade iznad određene veličine i u sve stambene zgrade. Novi objekti će morati imati obavezu gradnje e- punjača i posjedovanja zelenih certifikata, a postojeći objekti će imati obavezu osigurati iste u relativno kratkom periodu. Savjet za građevinske kompanije kako se brzo pripremiti za ove izazove?

12.00 - 12.30

Zaključak: **OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE KAO RAZVOJNA ŠANSA BOSNE I HERCEGOVINE I JIE**

Prelazak na zelenu ekonomiju predstavlja priliku za otvaranje novih radnih mjesta, poboljšavanje efikasnosti i veliki razvoj naše regije. Imamo ogroman potencijal kojega moramo znati iskoristiti. Potrebne su politike i zakonodavstvo kao podrška prelasku s elektrane na ugalj – na čistije izvore energije.

12.30 -12.45

Zatvaranje SEF 2023 - Kraj